Arne Lundstad – Norges første roseforedler

Arne Lundstad
– Norges roseekspert

TEKST: REIN LAE SOLBERG

Denne artikkelen tok undertegnede vare på da Rein Lae Solberg la ned nettsiden sin for en tid tilbake. Den handler om Arne Lundstad, hans foredlingsarbeid og utprøving av roser. Jeg har vært så heldig å få tak i bilder av alle de registrerte rosene til Lundstad – og de følger utover i artikkelen. Bildet av Arne Lundstad selv, er sakset fra NRKs hjemmeside, og det er fortsatt mulig å gå inn og se programmet. Selve artikkelen har Rein Lae Solberg skrevet for over 20 år siden, og jeg gjengir den slik den stod med hans velsignelse. Red. anm.

Arne Lundstad ble født i Norderhov i 1916, på en gard med gamle roser på tunet. Han ble ikke gardbruker, men plantedyrker, planteskolemann, forsker, rose-ekspert og planteforedler og førsteamanuensis ved Norges Landbrukshøgskole. Han hadde solid planteskolepraksis i Norge, Sverige og Tyskland før studiene ved Norges Landbrukshøgskole, 1939–43. En periode var han kommunegartner-assistent og så lærer ved Buskerud Landbruksskole mens han studerte roser og skrev de første artiklene om denne planteslekten. I 1948 kom den første utgaven av boken «Roser» på Grøndal & Søns Forlag.

Dette var bakgrunn for at han i 1951 ble forskningsstipendiat, knyttet til Institutt for dendrologi (læren om trær og busker. Red. anm.) og planteskoledrift ved Norges Landbrukshøgskole. den første tiden var oppgaven hans roseforskning. Senere, som forsker, skulle han ta på seg langt flere oppgaver innen planteskolenæringen. I 1967 ble han førsteamanuensis ved Landbrukshøgskolen og sto i den stillingen til han ble pensjonist i 1985.

Arne Lundstad har utført et omfattende forskningsarbeid på roser og på andre vesentlige sider ved planteskoledrift. Han har drevet roseforedling og fått registrert 15 nye navnede roser.

Av andre vesentlige oppgaver, kan nevnes granskning av lagertyper og lagerklima for hagebruksplanter og innelagring av levende planter, noe som var nytt i Europa i 1950-årene. Hans arbeid førte til at planteskolenæringen i Norge kom tidlig i gang med innendørs vinterlagring. I dag er dette en selvfølgelighet innen næringen.

I 1970 fikk Arne Lundstad ansvaret for Høgskolens undervisning i planteskoledrift. Han underviste også deler av dendrologi og var styrer for planteskolen på samme sted.

Arne Lundstad. Bildet er sakset fra et intervju NRK hadde med Arne Lundstad 31. august 1970 (takk til Hanne Dølheim som fant intervjuet. Red. anm.): https://tv.nrk.no/program/FOLA70004370

Arne Lundstad var en mye benyttet foredragsholder. Han kjente dyrkningsmulighetene i vårt vanskelige land og han hadde studert roser i de fleste vesteuropeiske land. Han var medlem av Nord-Rose, nordisk lisenskontor, så lenge det eksisterte, medlem av International Union for protection of New Varieties of Plants, -arbeidsgruppen prydplanter, styremedlem i Nordisk Rosenselskab, og medlem av Utvalg for standardisering av planteskolevarer ved flere revisjoner. Han hadde mengder av viten og et uvanlig godt minne. Han var faglig meget aktiv og arbeidsom og har levert over 200 skriftlige arbeider. Av dette er mange forsøksmeldinger, et par bøker om roser, 6 kompendier, en del artikler som medarbeider av samleverk og leksika, og en del populærartikler. Arne Lundstad ble fortsatt brukt som pensjonist og gledet seg over å kunne fordype seg i en stor samling av gamle tradisjonsrike roser, de fleste fra forrige århundre, en innsamling han hadde gjort gjennom 30 år.

Arne Lundstad var med og stiftet Norsk Roseforening i september 1982. Foreningen hadde stor nytte av hans kunnskaper og frivillige arbeid. Bl.a. la han grunnlaget for den bedømmelsen vi har i våre rosekonkurranser i dag. Han ble foreningens første æresmedlem.

Arne Lundstad døde 29 juni 1988. I hans etterskrift skriver førsteamanuensis May Sandved: «Ved Arne Lundstads bortgang har Institutt for Hagebruk, Norsk Roseforening og plantedyrkere forøvrig mistet en uerstattelig kunnskapskilde. En hederlig og rettlinjet, hjelpsom og snill kollega og venn er gått bort.»

ARNE LUNDSTADS ROSER

Lundstad er den eneste roseforedleren i Norge. Han oppkalte stort sett alle sine roser etter navn i den norrøne mytologien.

Her følger en oppstilling av de 15 navnede rosene som Arne Lundstad lagde og fikk registrert:

(bilder av alle rosene er å finne utover i artikkelen. De står stort sett i samme rekkefølge som de er listet opp under (Red. anm).

09.05. 1969			
Edda (busk)	rødrosa	(Lichterloh x Scharlachglut)	
Frigg (busk)	purpurrosa	(Schneezwerg x *Rosa nitida)*	i salg
Gondul (klase)	karminrød	(Lichterloh x Lumina)	
Idun (klase)	lysrød	(Schneewittchen x Fanal)	
Sif (klatre)	gulorange	(Traumland x Royal Gold)	
Skogul (klase)	gml.rosa	(Lichterloh x Lumina)	beste rose ifølge AL
24.01.1972			
Frøy (klase)	orangerød	(Traumland x Poulsen's Pink)	Antatt utdødd, men funnet i Sangerhausen 1999. Blir nå okulert i Norge.
Kristina av Tunsberg (klase)	orangerød	(Charleston x Toni Lander)	Antatt utdødd, men funnet i Sangerhausen 1998. Blir nå okulert i Norge.
Ran (busk)	rosa	*(R.majalis* x *R.helenae*'Hybrida')	antatt utdødd.
13.02.1973			
Unn (klase)	dyp rosa	(Rimosa x Fidelio)	
07.09.1977			
Syr (busk)	rød	(Stadt Rosenheim x Sangerhausen)	i salg
29.08.1980			
Elle (busk/klatre)	rosa	(Schneezwerg x *R.gal.* Splendens)	delvis i salg
06.10.1982			
Jutul (klase)	dyprosa	(New Dawn x Moulin Rouge)	
31.05.1984			
Sekel (busk)	gul/rød	(Lichterloh x Zitronenfalter	i salg
17.12.1984			
Neutron (busk)	purpur	neutronbestrålt *R. rugosa*	

I tillegg til disse rosene fant jeg i midten av 1980 årene en spesiell rosebusk i en hekk med *R. francofurtana* 'Splendens' (Frankfurt) på Norges Landbrukshøgskole. Arne Lundstad døde før jeg fikk spurt ham om denne rosen. Jeg satte den i min egen hage og har senere kalt den for 'Arne'. Den er en buskrose med doble, mellomstore, rosa blomster med gule støvdragere. Remonterer ikke, men er blomsterrik og hardfør. Antakelige foreldere er Schneezwerg x *R.gal*. Splendens. Ikke i salg. Sorten er ikke registrert.

Verken Norges Landbrukshøgskole eller andre har tatt vare på alle Lundstads roser. Derfor er noen dessverre utdødd. Mange av sortene er vakre og hardføre, de fleste har god duft. Øystein Rossow, Oslo, har en samling i sin hage og vil i 1997/98 formere opp en del sorter som ikke er i vanlig handel: 'Gondul', 'Skogul', 'Edda', 'Idun', 'Sif' og 'Unn'. Jeg stiklingsformerer selv 'Elle' som er fullstendig sykdomsfri, hardfør og har fin duft. Den oppfører seg mer som en klatrerose og har fine nyper på høsten. I Nord-Norge kaller noen den «Elleville» på grunn av den kraftige veksten.

En mer fullstendig beskrivelse av alle rosene finnes i Modern Roses 10.

ARNE LUNDSTADS FORSØK MED ROSER

Arne Lundstad var i mange år ansatt ved Norges Landbrukshøgskole og var en meget produktiv forsker og forfatter, med utallige skrifter og noen bøker. Han døde i 1988 og ble før sin død utnevnt til Norsk Roseforenings første æresmedlem.

Forsøkene er gjort i klimasone H5/H4, nærmere bestemt ved Norges Landbrukshøgskole på Ås, ca 40 km syd for Oslo. Svært mange rosedyrkere i Norge dyrker roser i klimasone H4/H5 og derfor har forsøkene stor relevans. De er gjort for mange år siden og har derfor liten betydning for nyere sorter. Andre har ikke gjort tilsvarende forsøk i Norge etter Lundstad.

Det som etter min mening har størst relevans er forsøkene med buskroser og i noen grad forsøkene med klaseroser, selv om de fleste sortene ikke er i handelen i dag.

BUSKROSER

Forsøkene ble startet i 1952/53. Til sammen var det 125 roser med i forsøkene, fordelt på arter, varieteter og sorter som Lundstad utrykker det. Han beskriver planting og antall planter. Jordanalysen viste en pH på 5,8, noe som etter min mening er litt lavt for roser. Registrering av plantesykdommer, vekst, blomstermengde, form og farge, etc ble gjort systematisk. Utgang av planter p.g.a. vinterskade ble registrert og det er denne registreringen som er av interesse for oss. Middeltemperaturen for vintrene beskrives som lavere enn normalt med unntak av 1956-57. De lave temperaturene i hvileperioden til plantene førte til en del frostskade. Tilbakefrysningen var størst i 1954/55, 1955/56 og 1957/58.

'Edda' fotografert på Rosariet på NMBU, Ås. Foto: Alf E. Andresen.

Utgangen av planter var imidlertid størst de to første årene. Det skyldes at de mest ømtålige planten gikk ut først.

Alle planter gikk ut (døde) av følgende arter og varieteter:
Rosa primula, Rosa xanthina og Rosa xanthina spontanea

Alle planter gikk ut av følgende sorter: (jeg tar bare med de mest kjente)
'Celine Forrestier' (Noi), 'Conrad Ferdinand Meyer' (HRg), 'Hermosa' (HCh), 'Red Wing' (HSer) og 'Sanguinaire' (HRg).

Tilbakefrysning var størst hos:
'Carmen' (HRg), 'Frühlingszauber' (HPim), 'Nordlandsrose' (Geschwind), 'Lombarts' (HRg), 'Parkjuwel' (M), 'Refulgence' (E), 'Robusta' (B), 'Rosendorf Ufhoven' (E).

Arter og varianter: *Rosa multiflora* og *Rosa x pteragonis*.

Vurdering av vinterskader: (tilbakefrysning i %)

Ingen skade:	*Rosa x harisonii* og *Rosa pendulina*
1-33%:	*Rosa canina, Rosa cinnamomea (majalis), Rosa eglanteria, Rosa palustris, Rosa rubrifolia (glauca), Rosa spinnosissima altaica* og *Rosa virginiana*
34-67%:	*Rosa carolina, Rosa foetida, Rosa x highdownensis, Rosa nitida, Rosa sericea pteracantha, Rosa x paulii, Rosa rugosa* og *Rosa rugosa alba.*
68-99%:	*Rosa x andersonii, Rosa california plena, Rosa x centifolia, Rosa gallica, Rosa hugonis, Rosa moyesii, Rosa moyesii fargesii, Rosa multiflora, Rosa x pteragonis, Rosa soulieana* og *Rosa willmottiae*

Rosegrupper og sorter

Albahybrider:
Alle frøs noe tilbake i strenge vintre. De er vinterherdige med unntak av 'Cellini'. Mest hardfør var **'Dronningen av Danmark', 'Maidens Blush'** og **'Celestial'**.

Rosa blanda hybrider:
'Betty Bland' var fullstendig vinterherdig.

Bourbonroser:
Buskene i denne gruppen fryser sterkt ned i strenge vintre. Likevel kan en si at de er vinterherdige, med unntak av 'Mrs Paul' og 'Robusta'. Foruten disse to ble følgende sorter vurdert: 'Coupe d'Hébé', 'Great Western', 'Louise Odier', og 'Souvenir de Victor Landeau'.

Caninahybrider:
'Kiese' er vinterherdig, blomstrer rikt og bærer mye frukt. De danske variantene 'Mosvig' og 'Skamling' er det ingen grunn til å dyrke hos oss.

'Frigg'. Foto: Rein Lae Solberg.

Alf besøkte Rosariet på NMBU, Ås i slutten august og ble betatt av 'Frigg' som var overstrødd med nyper, samtidig som deler av busken fremdeles var i full blomst. Foto: Alf E. Andresen.

Eglanteriahybrider (Rubiginosahybrider):
Sortene er vinterherdige kanskje med unntak av 'Eos'. Buskene fryser mer eller mindre tilbake i strenge vintre.

Følgende ble vurdert:

'Amy Robsart', 'Anne of Geierstein', 'Eos', 'Jacqueline', 'Lady Penzance', 'Lord Penzance', 'Lucy Bertram', 'Magnifica', 'Refulgence', 'Rosendorf Ufhoven' og 'Rosenwunder'.

En del av disse sortene ble valgt bort på grunn av andre egenskaper, dårlig blomstring, sykdom, etc. Anbefalte sorter: **'Magnifica'**, **'Eos'** og **'Lucy Bertram'**, kanskje mest på grunn av blomsterrikdom.

a) **Foetida hybrider:**
Her var det stor forskjell på vinterherdigheten, ikke minst på grunn av at enkelte sorter ble sterk svekket av sykdomsangrep. I første rekke gjaldt det 'Persian Yellow' (rust og strålefleck). 'Rustica' frøs sterkt ned i strenge vintre og ble sterkt skadet av meldugg.

Andre sorter som ble prøvet: 'Feu d'Artifice' og 'Parkfeuer'.

'Gondul' fra Agder Naturmuseum og Botanisk Hage, Gimle i Kristiansand. Foto: Alf E. Andresen.

'Idun', fra Rosariet på Dømmesmoen i Grimstad. Foto: Alf E. Andresen.

'Parkfeuer' frøs bare litt tilbake i strenge vintre, blomstret rikt og satte mange nyper. Den eneste sorten som blir anbefalt.

Rosa helenae 'Hybrida' frøs sterkt tilbake i strenge vintre, men kan likevel anbefales.

Hugonishybrider:
'Canary Bird', 'Dr. E. M. Mills' og 'Plenisissima' ble testet. De er vinterherdige. 'Canary Bird' frøs mest ned. Sortene blomstrer for lite.

Kinahybridene er alle lite vinterherdige og fryser ned(dør) i strenge vintre. Følgene ble testet: 'Lady Hamilton', 'Belle de Rosny' og 'Hermosa'.

Moyesiihybridene 'Geranium' og 'Sealing Wax' får aldri så vakre blomster som arten *Rosa moyesii*. 'Sealing Wax' er mest vinterherdig.

Moseroser:
'Blanche Moreau', 'Cristata' (tatt med her), *Rosa centifolia muscosa*, 'Rubra' og 'William Lobb' overvintret best.

Foruten de nevnte ble disse også prøvet: 'Gloire de Mousseux', 'Jeanne de Montfort', 'Parkjuwel', *Rosa centifolia andrewsii* og 'Salet'. Minst herdige var **'Gloire de Mousseux'**, **'Jeanne de Montfort'.**

Multiflorahybriden 'Gartendirektor O. Linne' var ikke særlig vinterherdig, og «kan unnværes», som Arne Lundstad uttrykker det.

Klatrerosen 'Sif' fra den gang det fortsatt var prøvefelt for roser på Tomb i Østfold. Foto: Roald Syversen.

Noisetteroser:
'Belle Vichysoise', 'Bouquet d'Or', 'Celine Forestier' og 'Rêve d'Or' ble prøvet. Med unntak av 'Belle Vichysoise' gikk alle ut første og andre vinteren. **'Belle Vichysoise'** er remonterende og kan brukes.

Pendulinahybriden 'Mount Everest' frøs sterkt ned i kalde vintre, men blomstrer rikt. Lundstads innvending mot sorten er at den blir sterkt «gråhåra» under blomstring, noe som nedsetter den dekorative verdien.

Rugosahybrider:
Ikke alle sortene er vinterherdige. De som fikk minst vinterskade var **'Agnes', 'Belle Poitevine', 'Fru Dagmar Hastrup', 'Hansa', 'Roseraie de l'Haÿ og 'Souvenir de Cristophe Cochet'.**

Følgende hybrider gikk ut (døde): 'Conrad Ferdinand Meyer', 'Sanguinaire', 'Ruskin' og 'Türkes Rugosa Sämling'.

De andre som ble testet var 'Blance Double de Coubert', 'Carmen', 'Dr. Eckener', 'F.J. Grootendorst', 'George Will', 'Lombarts', 'Max Graf', 'Mme Georges Bruant', 'Pink Grootendorst' og 'Signe Relander'.

Alle er, som de andre, satt opp i tabeller som viser nedfrysning, høyde, bredde, sykdommer, nypeavlinger, tverrmål av blomster, duft, etc. på hver enkelt sort.

Setigerahybriden 'Geschwind's Nordlandsrose' er vinterherdig, men kan fryse mye tilbake i kalde vintre og blomstrer da lite neste år. (Lundstad er noe usikker på hvor denne skal plasseres.)

Sericiahybriden 'Red Wing' gikk ut første vinteren.

Pimpinelle (Spinosissima) hybrider:
'Frühlingsanfang', 'Frühlingsgold', 'Frühlingsmorgen', 'Frühlingszauber', Lismoore', 'Ormiston Roy', 'Staffa', 'Alba plena' og 'Purpurea Plena' ble testet. Alle hybridene med unntak av 'Frühlingsgold', 'Frühlingsmorgen' og 'Frühlingszauber' var helt vinterherdige.

(Dessverre var ikke min favoritt 'Frühlingsduft' med i testen, men jeg vil si at den er rimelig vinterhard.)

Therosen 'Gloire de Dijon' var ikke særlig vinterherdig, men kan ha interesse der hvor en har milde vintre. (Langs kysten.)

'Skogul', bilde fra Agder Naturmuseum og Botanisk Hage, Gimle i Kristiansand. Foto: Alf E. Andresen.

Wichurianahybriden **'Aristide Briand'** er en remonterende klatrerose som er vinterherdig, men fryser tilbake i strenge vintre.

Lundstad gjorde 2 nye forsøk med remonterende buskroser i perioden 1963–69. Det vil føre for langt å gå inn på alle disse forsøkene.

Følgende sorter ble plantet i 1963 og prøvd: 'Dorn röschen', 'Friedrich Heyer', 'Gay Vista', 'Golden Wings', 'Hansestadt Lübeck', 'Gruss an Heidelberg', 'Herbstfeuer', 'Lady Sonia', 'Lavender Lassie', 'Oskar Scheerer', 'Prestige', 'Saarbrücken', 'Stadt Rosenheim', 'Waldfee', 'Weisse aus Sparrieshoop'.

Sorter plantet i 1966: 'Bayreuth', 'Bischofsstadt Paderhorn', 'Blossomtime', 'Buisman's Triumph', 'Feuerwerk', 'Goldstück', 'Händel', 'Ilse Haberland', 'Weienstephan'.

Alle sortene er beskrevet i detalj og satt opp i tabeller.

Etter forsøkene ble følgende roser anbefalt: **'Buisman's Triumph', 'Dornröschen' og 'Feuerwerk'.**

KLASEROSER

Forsøk gjort i perioden 1955–60.
I alt ble det plantet til sammen 93 sorter i 1955, 56 og 57. Forsøkene ble gjort på NLH, Ås. Jordanalysen viser nå en høyere pH verdi enn i de tidligere omtalte forsøkene: 6,3 i 1955, 6,0 i 1956 og 6,1 i 1957.

Det vil føre for langt å ramse opp alle sortene, derfor skal jeg bare gjengi de mest hardføre sortene og resultatene.

'Grandmaster' (Kordes 1954), **'Scarlet Glow'** (Vershuren 1952), 'Frolic' (Swim 1953), 'Korona' (Kordes 1955), **'Lipsiana'** (Cazzaniga 1953), 'Morgensonne' (Kordes 1954), **'Moulin Rouge'** (Meilland 1953), **'Nymph'** (A. Dickson 1953), 'Rosabella' (G. Maarse 1955), **'Venus'** (G. Maarse 1955), 'Ama' (Kordes 1955), **'Atombombe'** (Kordes 1953), **'Bright Red'** (de Ruiter 1938), 'Café' (Kordes 1956), **'Capriole'** (Tantau 1956), 'Circus' (Swim 1956), 'Eutin'(Kordes 1940), 'Feuermeer' (Kordes 1954) **'Flamboyant'** (Kordes 1931), **'Gletscher'** (Kordes 1955), 'Golden Delight' (Le Grice 1956), **'Jean Mermoz'** (Chenault 1937), 'Lady Maysie Robinson' (Kordes 1956), **'Lumina'** (Tantau 1955), **'Mme Leon Cuny'** (Gaujard 1955), 'Martha Kordes' (Kordes 1941), 'Miss France' (Gaujard 1955), **'Red Triumph'** (Morse 1956), 'Red Wonder' (de Ruiter 1949), **'Salmon Perfection'** (de Ruiter 1952), 'Signal Red' (de Ruiter 1949), 'Sneprinsesse' (Grootendorst 1946), 'The Fairy' (Bentall 1932), **'Zukunft'** (Vershuren 1951).

De hardføre sortene er ikke alltid de beste for dyrking. Andre forhold som resistens mot sykdom, blomstermengde, etc spiller selvfølgelig inn. Forsøkene til Lundstad var ikke spesielt fokusert på herdighet, men herdighet er hele tiden en forutsetning for de gode egenskapene i kalde strøk. Etter disse forsøkene anbefaler Lundstad følgende sorter klaseroser:

'Ama', 'Korona', Lady Maysie Robinson', 'Moulin Rouge', 'Pink Garnette', 'Queen Elizabeth' og 'The Fairy'.

Forsøk gjort i perioden 1972-76.
Det var 35 klaseroser og tre gjenblomstrende buskroser med i forsøket. Lundstad bruker her referanserosene 'Frau Astrid Späth', 'Joseph Guy' og 'Mary', sannsynligvis en kirsebærrød polyantarose, laget i 1947 av Spek.

De mest hardføre rosene var 'Molly McGredy', 'Norcap', 'Piccasso' og 'Westerland', med ingen utgang.

Lundstad selv anbefaler bare 2 sorter, nemlig **'Piccasso' og 'Westerland'**.

I Lundstads dokumenter finner vi forsøk med stiklingsformerte roser (roser på egen rot) kontra roser som er okulert, bruk av forskjellige grunnstammer og bl.a. rothalsens tykkelse og dens innvirkning på plantekvaliteten, forsøk med forskjellige typer vinterdekking av roser, etc, etc.

Vi finner også en oppstilling av 17 forskjellige grunnstammer som er testet bl.a. for hardførhet. *Rosa multiflora* 'Japonica' er den minst hardføre.

Som det fremgår, gjorde Arne Lundstad mange verdifulle forsøk med roser. En del av hensikten var å finne herdige og verdifulle roser for det norske klimaet. Men, selv i dag kan vi ha stor nytte av å studere disse forsøkene.

'Frøy', bilde fra Agder Naturmuseum og Botanisk Hage, Gimle i Kristiansand. Foto: Alf E. Andresen.

ROSARIET VED NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE

I 1957 ble tanken om et Rosarium ved Norges Landbrukshøgskole reist av Arne Lundstad. Professor Olav Aspesæter var meget interessert og valgte «Sørhellinga» som egnet sted. Hagearkitekt Karina Aas ved Institutt for hagekunst utarbeidet deretter tegninger for Rosariet. På grunn av pengemangel måtte opparbeidelsen av Rosariet belastes det ordinære budsjettet og gå over mange år.

Rosariet er delt i tre avdelinger. Nederst ligger den botaniske avdelingen med arter og varietetene. Her er også tatt med mutasjoner av artene. Plantene er plantet sammen i underslekter og seksjoner. I denne seksjonen er også artshybridene og grunnstammene med. Dessuten er det en liten gruppe med norske rosearter. Plantingen tok til i 1966 og det er bare en plante av hver slag.

I midtavdelingen er kultivarene av busk og klaseroser. Av de større buskene er det bare en plante, men av de lavere sortene ble det plantet opptil 10 av hvert slag. Avdelingen ble ferdigplantet i 1969.

På den øvre avdelingen ble det laget fire store felter med hver sin kultivar. Det ble plantet ca 400 planter av hvert slag. Altså en masseplanting av enkelte sorter. Ved hekken rundt ble det plantet klatreroser, i alt 19 hybrider. Feltet ble ferdigplantet i 1973. Da var det plantet til sammen 453 ulike roser. Det ble senere kjent langt utenfor Norges grenser. Fremdeles nevnes det i noen internasjonale rosebøker.

Etter Lundstads død forfalt Rosariet. Ugraset formerte seg, skilter forsvant og planter døde ut. Etter en tid fikk Norsk Roseforening et tilbud om å samarbeide for å få Rosariet i stand igjen. Dette arbeidet lykkes bare i liten grad. Spesielt var det vanskelig å finne igjen de mange artene og varietetene som Lundstad hadde samlet fra mange steder i verden, ikke minst østfra. Harde vintre og oppvekst av grunnstammer drepte mange roser.

I begynnelsen av 90-årene ble restaureringsarbeidet intensivert av Norges Landbrukshøgskole selv. Men selv i dag er det mye igjen å gjøre og Rosariet er fremdeles bare interessant for «spesielt interesserte» rosefolk. Spesielt er det mange interessante arter som blomstrer tidlig.

'Kristina av Tunsberg'. Foto: Rein Lae Solberg.

'Ran' fra Trädgårdsföreningen i Göteborg. Foto: Alf E. Andresen.

'Unn' fra Rosariet på Dømmesmoen i Grimstad. Foto: Alf E. Andresen.

Til slutt noen ord fra Arne Lundstad selv i heftet «Rosarium», skrevet i 1970:

«Uttrykket Rosarium var kjent og brukt i det gamle Rom. I et Rosarium legger en størst vekt på kultivarene og artene med varietetene. En søker å samle flest mulig innenfor det areal som står til disposisjon og grupperer dem etter botanisk slektskap, og i krysningsgrupper.

I en Rosehage ser en mest på det estetiske, der er det hele inntrykket som er avgjørende. Av hensyn til harmoni og oversyn brukes færre kultivarer og det blir lagt mest vekt på sammenplanting etter vekst og fargenyanser. Felles for både rosesamlinger og rosehager er best mulig vekstvilkår for plantene. En bør naturligvis forsøke å fremheve det estetiske ved rosene i et Rosarium også, men på et lite areal kan dette være vanskelig.

Rosariet er først og fremst en samling roser. Det skal ikke bare være til glede, men også til ettertanke. Det skal virke for videre utbredning av rosene. En viktig oppgave for et Rosarium er å gi rettledning til rosedyrkere. Men slike rosesamlinger har også stor interesse for foredlere i arbeidet med å skaffe oss bedre rosesorter, og ikke minst for det vitenskapelige arbeid med rosene.»

'Syr', bilde fra foto fra Agder Naturmuseum og Botanisk Hage, Gimle i Kristiansand. Foto: Alf E. Andresen.

'Elle' bilde av busken tatt i Prestegardshagen på Ringebu. Foto: Alf E. Andresen.

Nærbilde av 'Syr'. Foto: Rein Lae Solberg

Nærbilde av 'Elle'. Foto: Rein Lae Solberg.

Kilder:

Årskrift Planteskoledrift og Dendrologi. Vedlegg: NPL årsberetning 1986-87-88. Innlegg av May Sandved.

ROSARIUM. Arne Lundstad, 1970

OBSERVASJONER HOS PLANTENE PÅ ROSARIET, NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE, 1968–1984. Arne Lundstad

'Neutron'. Foto: Halldis Myhre Tvete

'Jutul' fotografert på Rosariet på Milde i Bergen. Foto: Alf E. Andresen.

'Sekel' avbildet på Rosariet på Dømmesmoen i Grimstad. Foto: Alf E. Andresen.